

ΠΑΡΟΧΗ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΣΤΟΥΣ ΕΡΓΟΔΟΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ ΠΡΟΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗΣ

Εισαγωγή

Η προαγωγή της υγείας στους χώρους εργασίας (ΠΥΕ) είναι η συνδυασμένη προσπάθεια εργοδοτών, εργαζομένων και κοινωνίας για τη βελτίωση της υγείας και της ευεξίας των ατόμων στο εργασιακό τους περιβάλλον. Ο στόχος αυτός μπορεί να επιτευχθεί με τη βελτίωση της οργάνωσης της εργασίας και του περιβάλλοντος εργασίας, την προαγωγή της ενεργού συμμετοχής όλων των ενδιαφερόμενων μερών στην όλη διαδικασία και με την ενθάρρυνση της προσωπικής εξέλιξης των εργαζομένων. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η προαγωγή της υγείας στους χώρους εργασίας λειτουργώντας υποστηρικτικά, αποσκοπεί στην ενίσχυση της διαχείρισης των επαγγελματικών κινδύνων και δεν την υποκαθιστά. Η σωστή διαχείριση των επαγγελματικών κινδύνων αποτελεί θεμελιώδη συνιστώσα για ένα επιτυχημένο πρόγραμμα προαγωγής της υγείας στους χώρους εργασίας. Η προαγωγή και η σε βάθος χρόνου διατήρηση της υγείας τόσο του εργασιακού περιβάλλοντος όσο και του εργατικού δυναμικού, πέραν του ότι έχει απτά οφέλη για τις επιχειρήσεις και τους εργαζόμενους, μπορεί να ενισχύσει την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Στο παρόν τεχνικό δελτίο συνοψίζονται τα συμπεράσματα μιας βιβλιογραφικής ανασκόπησης που πραγματοποιήθηκε με αντικείμενο τους βασικούς λόγους, την επιχειρηματολογία και τα κίνητρα που ωθούν τους εργοδότες να αναλαμβάνουν την υλοποίηση πρωτοβουλιών προαγωγής της υγείας στους χώρους εργασίας. Στο δελτίο παρουσιάζονται επίσης μερικές από τις σχετικές προκλήσεις και εμπόδια. Το υλικό αυτό μπορεί να αξιοποιηθεί για την ενθάρρυνση και την κινητοποίηση των εργοδοτών όσον αφορά την έναρξη της υλοποίησης δράσεων στον συγκεκριμένο τομέα.

Κίνητρα στους εργοδότες για την υλοποίηση δράσεων προαγωγής της υγείας στους χώρους εργασίας

Οι παράγοντες κινητοποίησης (κίνητρα) ταξινομήθηκαν σε εσωτερικούς (εντός επιχείρησης) και εξωτερικούς (εκτός επιχείρησης). Τα βασικά συμπεράσματα της βιβλιογραφικής ανασκόπησης ήταν τα εξής:

Εσωτερικοί παράγοντες κινητοποίησης

- Υπάρχουν στοιχεία που δείχνουν ότι τα προγράμματα και τα μέτρα προαγωγής της υγείας στους χώρους εργασίας μπορούν να έχουν πραγματικό και σημαντικό αντίκτυπο στην αύξηση της παραγωγικότητας και της παραγωγής.
- Τα προγράμματα προαγωγής της υγείας στους χώρους εργασίας έχουν συσχετιστεί με μειωμένα ποσοστά απουσίας από την εργασία λόγω ασθενειών και μειωμένα συναφή κόστη.
- Τα προγράμματα προαγωγής της υγείας στους χώρους εργασίας έχουν θετικό αντίκτυπο στην αδικαιολόγητη τυπική παρουσία στην εργασία.
- Η ενίσχυση της υγείας και της ευεξίας των εργαζομένων μέσω των προγραμμάτων προαγωγής της υγείας στους χώρους εργασίας μπορεί να οδηγήσει σε αυξημένα επίπεδα ικανοποίησης από την εργασία και μεγαλύτερο βαθμό δέσμευσης των εργαζομένων.
- Ένα από τα πλεονεκτήματα της επένδυσης σε καλά δομημένα προγράμματα προαγωγής της υγείας είναι η μείωση της εναλλαγής προσωπικού και η βελτίωση της διαδικασίας πρόσληψης νέων εργαζομένων. Τα προγράμματα αυτά ενδέχεται να συμβάλλουν και στη βελτίωση του ηθικού των εργαζομένων, γεγονός το οποίο μπορεί να έχει έμμεσο αντίκτυπο στη συχνότητα εναλλαγής τους λόγω εξεύρευσης εργασίας σε άλλη επιχείρηση.
- Τα ολοένα αυξανόμενα αποδεικτικά στοιχεία και η συνειδητοποίηση του προβλήματος καταδεικνύουν ότι η κακή υγεία και τα χαμηλά επίπεδα ευεξίας των εργαζομένων συνδέονται με αυξημένο κίνδυνο επαγγελματικών ατυχημάτων και τραυματισμών. Κατά συνέπεια, οι πρωτοβουλίες προαγωγής της υγείας στο εργασιακό περιβάλλον ενδέχεται να έχουν έμμεσο θετικό αντίκτυπο, εξαιτίας της μείωσης των δαπανών των επιχειρήσεων για επαγγελματικά ατυχήματα και τραυματισμούς.
- Καθίσταται ολοένα σαφέστερο ότι πολλές πρωτοβουλίες και στρατηγικές προαγωγής της υγείας που

εφαρμόζονται στους χώρους εργασίας μπορούν να οδηγήσουν σε πραγματική και σημαντική εξοικονόμηση δαπανών για τις επιχειρήσεις.

Εξωτερικοί παράγοντες κινητοποίησης

- Από την έρευνα προκύπτει ότι η προαγωγή της υγείας στους χώρους εργασίας και η συνεπαγόμενη από αυτήν αύξηση της ευεξίας των εργαζομένων μπορούν να αποφέρουν έμμεσο όφελος, μέσω της καλύτερης εξυπηρέτησης των πελατών και, κατ' επέκταση, της αύξησης της εμπιστοσύνης τους προς την επιχείρηση.
- Οι επιχειρήσεις που παρέχουν στους εργαζομένους τους προγράμματα προαγωγής της υγείας θεωρούνται ελκυστικές και υπεύθυνες. Ένα πρόσθετο όφελος που απορρέει από τη βελτιωμένη εταιρική εικόνα είναι η αύξηση της ελκυστικότητάς της προς δυνητικά μελλοντικούς εργαζόμενους στην ίδια επιχείρηση.
- Η υποστήριξη μέσω τοπικών και κυβερνητικών πρωτοβουλιών μπορεί να αποβεί ιδιαίτερα σημαντική για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που διαθέτουν περιορισμένους πόρους και εμπειρογνωμοσύνη για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή τέτοιων προγραμμάτων.
- Τα προγράμματα υποστήριξης που παρέχονται από ασφαλιστικές εταιρείες ή/και από άλλους εξωτερικούς φορείς παροχής κινήτρων έχει παρατηρηθεί ότι συνιστούν αξιόλογη στρατηγική ενθάρρυνσης των εργοδοτών για την υλοποίηση δράσεων προαγωγής της υγείας στους χώρους εργασίας, καθώς και για επενδύσεις στον συγκεκριμένο τομέα.

Ανασταλτικοί παράγοντες και προκλήσεις

Στο πλαίσιο της ανασκόπησης της βιβλιογραφίας προσδιορίστηκαν αρκετοί παράγοντες που ενδεχομένως επηρεάζουν τη δέσμευση των εργοδοτών σε δράσεις προαγωγής της υγείας στους χώρους εργασίας. Σε αυτούς περιλαμβάνονται οι εξής:

Ανασταλτικοί παράγοντες

- Έλλειψη υποδομών για την επαγγελματική ασφάλεια και υγεία.
- Αρνητική αντίληψη σχετικά με τις απαιτήσεις και τα οφέλη της επαγγελματικής υγείας.
- Έλλειψη συναφών δεξιοτήτων και προσόντων.
- Ανεπαρκής συνεργασία μεταξύ των βασικών ενδιαφερόμενων μερών στην όλη διαδικασία.
- Γραφειοκρατικές απαιτήσεις.
- Η εντύπωση ότι για τα προγράμματα προαγωγής της υγείας στους χώρους εργασίας απαιτούνται σημαντικές χρηματοοικονομικές επενδύσεις.
- Η εσφαλμένη αντίληψη των εργοδοτών και των επιχειρήσεων ότι η προαγωγή της υγείας στους χώρους εργασίας έχει λίγα ή μηδενικά οφέλη για την επιχείρηση, ότι είναι ιδιαίτερα χρονοβόρα διαδικασία και ότι δεν συνιστά υποχρέωσή τους.

Προαγωγή της υγείας στους χώρους εργασίας και μέγεθος επιχειρήσεων

Το μέγεθος της επιχείρησης μπορεί να επηρεάσει την εφαρμογή προγραμμάτων προαγωγής της υγείας στους χώρους εργασίας, οι μικρότερες μάλιστα επιχειρήσεις είναι λιγότερο πιθανό να εφαρμόσουν τέτοιου είδους δράσεις. Γενικότερα, για τις μικρές επιχειρήσεις, και ιδίως για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις, η προαγωγή της υγείας αποτελεί μια ιδιαίτερη πρόκληση εξαιτίας των διάφορων δυσκολιών που αντιμετωπίζουν, όπως είναι η έλλειψη πόρων και εμπειρογνωμοσύνης. Ωστόσο, στις μικρότερες επιχειρήσεις το περιβάλλον εργασίας είναι ιδιαίτερα ευνοϊκό όσον αφορά την προαγωγή της υγείας των εργαζομένων λόγω των μοναδικών κοινωνικών, οργανωτικών και περιβαλλοντικών χαρακτηριστικών τους (όπως εύκολη πρόσβαση στην ανώτερη διοίκηση και ευκολότερη επικοινωνία με τους εργαζόμενους), παράμετροι οι οποίες μπορούν να αξιοποιηθούν για την επιτυχή υλοποίηση προγραμμάτων προαγωγής της υγείας στους χώρους εργασίας.

Αντιθέτως, οι μεγάλες επιχειρήσεις θα πρέπει ενδεχομένως να προβούν στον σχεδιασμό αρκετών διαφορετικών προγραμμάτων προκειμένου να καλύψουν τις ανάγκες του μεγάλου και ποικιλόμορφου εργατικού δυναμικού τους. Για τον σχεδιαστή του ή των προγραμμάτων αυτών, αποτελεί πρόκληση ο ακριβής προσδιορισμός των σχετικών προτεραιοτήτων για το πολυπληθές και ποικιλόμορφο εργατικό δυναμικό, το οποίο μπορεί ενίοτε να επηρεάζεται από τους περιορισμένους ανθρώπινους, οικονομικούς, χωρικούς και χρονικούς πόρους της επιχείρησης. Επιπλέον, ο μεγάλος αριθμός εργαζομένων στις μεγαλύτερες επιχειρήσεις δυσχεραίνει την παροχή της αναγκαίας υποστήριξης προς όλους και σε όλα τα επίπεδα, παράμετρος κρίσιμης σημασίας για την επιτυχή έκβαση των προγραμμάτων προαγωγής της υγείας στους χώρους εργασίας.

Προαγωγή της υγείας στους χώρους εργασίας του δημόσιου τομέα έναντι του ιδιωτικού τομέα

Ολοένα και περισσότερες μελέτες υπογραμμίζουν τις διαφορετικές ανάγκες και προτεραιότητες των διαφόρων επαγγελματικών τομέων και, κατ' επέκταση, τις διαφορετικές προσεγγίσεις που εφαρμόζονται στον ιδιωτικό σε σύγκριση με τον δημόσιο τομέα, όσον αφορά την προαγωγή της υγείας στους χώρους εργασίας. Η διεξοδική ανάλυση των αναγκών και των χαρακτηριστικών κάθε επαγγελματικού τομέα (και κάθε συναφούς με αυτόν επιχείρησης), καθώς και η προσαρμογή των πολιτικών, των πρακτικών και των πρωτοβουλιών προαγωγής της υγείας στις διαπιστωθείσες ανάγκες και προτεραιότητες, είναι ζητήματα ζωτικής σημασίας.

Συστάσεις

Ακολουθούν συστάσεις προς τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής σχετικά με τον τρόπο ενθάρρυνσης και κινητοποίησης των εργοδοτών προκειμένου να επενδύσουν και να υλοποιήσουν προγράμματα προαγωγής της υγείας στους χώρους εργασίας:

- Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των εργοδοτών σχετικά με τον σημαντικό συμπληρωματικό ρόλο της προαγωγής της υγείας στους χώρους εργασίας ως προς το ρόλο της επαγγελματικής υγείας και ασφάλειας.
- Συνεχής ανάδειξη προς τα μέλη της επιχειρηματικής κοινότητας, των ωφελειών για τις επιχειρήσεις από την υλοποίηση πρωτοβουλιών προαγωγής της υγείας στους χώρους εργασίας, δεδομένου ότι η προαγωγή της υγείας βασίζεται στην εθελοντική δράση αμφοτέρων των πλευρών.
- Παροχή δωρεάν και εύκολα προσβάσιμων εργαλείων και εργαλειοθηκών για τη διευκόλυνση των επιχειρήσεων στην εφαρμογή προγραμμάτων προαγωγής της υγείας στους χώρους εργασίας, κάτι το οποίο μπορεί να λειτουργήσει καταλυτικά στην ενθάρρυνση των μικρότερων και μεσαίων επιχειρήσεων ώστε να

υλοποιούν τέτοιου είδους προγράμματα, παρά τους περιορισμένους πόρους και την περιορισμένη σχετική εμπειρογνωμοσύνη εντός της επιχείρησης.

- Ανάπτυξη θεμελιωδών δεξιοτήτων, προσόντων και γνώσεων μεταξύ των επικεφαλής των επιχειρήσεων σε θέματα προαγωγής της υγείας στους χώρους εργασίας.
- Τα προγράμματα στήριξης που παρέχουν οι τοπικές και οι εθνικές κυβερνήσεις μπορούν να ενθαρρύνουν τις μικρότερες επιχειρήσεις για την ανάληψη δράσεων προαγωγής της υγείας στους χώρους εργασίας.
- Τα κίνητρα που παρέχονται από ασφαλιστικές εταιρείες μπορούν να ενθαρρύνουν τις επιχειρήσεις στο να επενδύσουν σε προγράμματα και δράσεις προαγωγής της υγείας στους χώρους εργασίας.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την **προαγωγή της υγείας στους χώρους εργασίας** διατίθενται στη διεύθυνση: <http://osha.europa.eu/en/topics/whp>

Η βιβλιογραφική ανασκόπηση όσον αφορά στην παροχή κινήτρων στους εργοδότες για την υλοποίηση δράσεων προαγωγής της υγείας στους χώρους εργασίας διατίθεται στη διεύθυνση:

http://osha.europa.eu/en/publications/literature_reviews/motivation-for-employers-to-carry-out-workplace-health-promotion/view